

IN MEMORIAM

Veress Erzsébet – Búcsúztatás¹

In memoriam Veress Erzsébet

1949. március 8. – 2020. november 10.

Veressné Gáspár Erzsébet (Kicsi) Kolozsvárt született 1949. március 8-án, tanító szülők gyermekeként. Szülővárosa a családi fészke és egyben tanulmányainak otthona.

Egyetemi tanulmányait a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Kémia Karán végezte 1971-ben.

Vegyészként, később tudományos munkatárs-, majd főmunkatársként a Kémia Kar Analitikai Kémia Tanszéke mellett létrehozott kutatócsoportban (LCCA/CCCA) és a Raluca Ripan Kémiai Kutatóintézetben (ICRR) dolgozott.

Kutatási területei a különböző időszakokban: a fémorganikus (higany)vegyületek (1972–1973); az elektrokémiai szenzorok: pH-szenzitív, ionszelektív és redoxszenzitív üvegelektrodok, referenciaelektrodok, potenciometriás pH- és redoxmérések standardizálása (1974–2000); elektród-membránüvegek, félvezető üvegek (1974–2000); a félvezető és vezető polimerek (1995–2000); közepes és nagy aktivitású radioaktív hulladék beágyazása vegyesoxid (üveg, vitrokerámia, kerámia) mátrixba (2001–2010); archeometria: kerámia- és vassalakleletek műszeres analitikai vizsgálata (2004 után).

Röviden összefoglalva, kutatási területei: elektrokémiai szenzorok, oxidüvegek, vitrokerámiák és kerámiák előállítása, majd utolsó éveiben régészeti kerámiák archeometriai vizsgálata.

1998–2007 között a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Kémia Karán a Szervetlen Kémia Tanszék adjunktusa, tanítványainak kiváló mentora. Tehetséges diákjait tudományos pályára irányította, több éven át követte munkásságukat, különböző kutatási projektekből működött közre velük. Így emlékszik rá Fábián Margit, egyik volt diákja:

„Először »csak« a Tanárnő volt, aztán vált témavezetővé, mentorrá, akinek el lehetett mondani, ha valami bánt, akihez mindig lehetett tanácsért fordulni. Bevezetett a tudomány világába, megtanított laboratóriumban dolgozni, a vegyszerekkel bánni, a nélkülözhetetlen türelemre, a mindig újra kezdés lehetőségére. De ő volt az, aki hihetetlen energiával, életszeretettel és örök optimizmussal a zöldfülű diákok emberségre nevelte, kitartásra és a tudományok iránti alázatra.”

2007 októberében nyugdíjazták, de ez egy újabb lendületet adott neki, ekkor kapcsolódott be az EME külső kutatási projektjeibe. Tette ezt könnyedséggel, nem torpanva meg a szakmai kihívások előtt, bátran bekapcsolódva az interdiszciplináris kutatási témákba, melyek komoly erőpróbát jelentettek, és többirányú szakmai felkészültséget, folyamatos tudásgyarapítást igényeltek. Ekkor kerültünk szoros szakmai kapcsolatba, s ismertem fel benne a kiváló vegyészt, a „nyughatatlan” kutatót, az égő tudásvágyat, a szakmai érzékenységet és a szakma szeretetét,

¹ Elhangzott 2020. november 13-án a kolozsvári Házsongárdi temetőben.

mellyel nyilván diákjait is „megbabonázta”. Az EME-ben kialakított külső kutatási projektekbe úgy kapcsolódott be, hogy szerre hozta magával a (volt) diákjait, akiknek hosszú ideig egyengette szakmai fejlődésüket, útjukat. Így fogalmaz egy másik volt diákja, Kiss-Pataki Bernadett:

„Hálás köszönettel tartozom a Tanárnőnek, mert nemcsak mentorált, de igyekezett egyengetni a szakmai utamat is. A tőle tanult leckék mindennap velem vannak.”

Bernadett nagyon sajnálja, hogy ma nem lehet itt az utazási korlátozások miatt. Azt üzeni:

„Igyekszem megtalálni a módját, hogy végtisztességet tegyek kedves Mentoromnak.”

2010 januárjától az EME Kutatóintézete Természettudományi és Műszaki Osztályának külső munkatársa lett, az archeometriai kutatócsoport vezetője. Sorra kapcsolódtak be az interdiszciplináris kutatásokba földtanos, régész, kémikus, anyagmérnök kollégák, s általuk különféle intézmények is, ahol a rész kutatásokat is lehetett végezni: felmérést, elemzést, műszerezést. Szerette a közreműködéseket, a kollégákkal való kapcsolattartást, Pánczél Szilamér régész kolléga így fogalmazott levelében: „az időnként lankadó lendületű kutatásainknak nem engedte el a kezét”. Nagy precizussággal készültek a kéziratok, melyeket többször újraolvasott, újraírt, az utolsó heteiben is egy tanulmány véglegesítésén munkálkodott, melyet nagyon szeretett volna befejezni – ez sajnos félbemaradt.

De annál több munkája megvalósult, 45 kutatási projektben dolgozott, 6 találmányi szabadalom és 65 publikáció társszerzője.

Több szakmai és civilszervezet tagja: a Romániai Kémikusok Egyesületének (SeCR), a Román Analitikus Vegyészek Egyesületének (SCAR), az EMT-nek és az EME-nek.

1998–2005 között az EME Természettudományi Szakosztályának titkára, 2005-től 2012-ig szakosztályi elnöke volt. Ebben a minőségében aktívan részt vett a szakosztály évenkénti tudományos konferenciáinak szervezésében, a konferenciakiadványok szerkesztésében és kiadásában.

Magas szintű szakmai tudását, valamint az Erdélyi Múzeum-Egyesület Természettudományi Szakosztálya keretében kifejtett többéves munkásságát elismerve, 2013-ban az EME tiszteleti taggá választotta, 2020-ban gr. Mikó Imre-emléklap kitüntetést adományozta, melyet a novemberi *Magyar Tudomány Napja Erdélyben* nyitóünnepségen vehetett volna át – a jövő heti online rendezvényünkbe sajnos már nem tud bekapcsolódni.

Veress Erzsébet egyesületünk tudományos szervező, kutatási és tudományterjesztési tevékenységeiben egyaránt aktívan részt vett. Híve volt az interdiszciplináris kutatásoknak, vezetője az archeometriai kutatócsoportnak, segítette a közösségi tudományos érdekek érvényesítését, az egyetemi és a tudományos képzést, a magyar szakmai nyelv ápolását.

Vegyészkutatói, oktatói, mentori és mosolygós emberi lénye mindannyiunkat magával ragadott, így emlékezik rá egyik volt diákja, Fábán Margit:

„Emlékszem, a hatalmas, 1400 °C fokon izzó kályha előtt, hőálló kötényben, szemüvegben és kesztyűben beöltözve, elkezdtünk üveget olvasztani, célunk a radioaktív hulladékok stabilizálása volt, és nem, nem volt veszélyes, nem tartottam tőle, mert ott volt ő, és minden lépést megmutatott, magyarázott, tanított. Ő mutatta meg az utat, amelyen elindultam, és amelyen azóta is haladok.

Köszönet a tanításért, az útért, a derűért!

Egy másik dimenzióban még olvastunk néhány igazán szép üveget!”

Kutató kolléganőnk, Kacsó Irén a szomorú hír hallatára, rövid levelében ezt írta:

„Kicsi itt hagyott bennünket. Nem olyan régen beszéltünk telefonon, és még tele volt optimizmussal...”

Igen, az a mosoly, a derű és a szakmai szerénység, de ugyanakkor a magabiztosság és az optimizmus jellemezte őt, a sokunknak kedves személyt. Most is fülemben cseng utolsó beszélgetésünk, melyben sajnáltuk, hogy halogattuk a személyes találkozást, s elhangzott az is, hogy jó lenne folytatni, avagy újramezdeni.

Kicsi, újramezdenjék, a nyílhegyek, a vassalakok, a kerámiatöredékek, a csillogó üvegek birodalmában tovább kutakodunk, s te mindig velünk maradsz, a kutató kollégákkal, volt tanítványaiddal együtt az újramezdenett kutatásban. Az ő nevében is búcsúozom: örök Mentorunk, Kicsi, az Isten nyugosztaljon! Újramezdenjék...

2020. november 13. Kolozsvárt

Bitay Enikő, az EME főtitkára